

Etelä-Savo, VARK-alueet

533. Rannuusinsalmen ja Nyrhinsaaren puolustusvarustukset 100246

VARK-alueen perustelu:

Vedenalaisten väyläesteiden, luotojen puolustusvarustusten ja ruotsalaisen sotilasleirin muodostama 1700-luvun kokonaisuus. Kohteet sijaitsevat Etelä-Savon ja Etelä-Karjalan maakuntien rajan molemmin puolin.

Kunta: Mikkeli

Kohde: Rannuusinsalmen väyläeste 1

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1959>

Kunta: Mikkeli

Kohde: Nyrhinsaari

Tyyppi: asuinpaikat; puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000012432>

544. Aartamaniemi 101118

Kunta: Mikkeli

Kohde: Aartamaniemi

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Tyypillisen kampakeramiikan aikaan ajoittuva neoliittisen kivikauden asuinpaikka, josta on löydetty toistakymmentä asumuspainannetta. Kohde sijaitsee asuinpaikoille tyypillisesti hiekkaisella mäntykankaalla. Kohdetta ei ole tutkittu kaivauksin, mutta kohteen löytöihin kuuluu saviastioiden palojen lisäksi myös ajanjaksolle tyypillisiä löytöjä, kuten piitä ja vuorikristallista valmistettu nuolenkärki.

VARK-perustelut:

Saimaan eteläosien laajimpia neoliittisen kivikauden asumuspainannekohteita. Hyvin säilynyt kohde sijaitsee ajan asuinpaikoille tyypillisesti, ja sillä on runsaasti tutkimuspotentiaalia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=696010045>

545. Astuvansalmi 100884

Kunta: Mikkeli

Kohde: Astuvansalmi

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: kivikautinen; pronssikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Suomen suurin ja laajin yhtenäinen neoliittiselle kivikaudelle ajoittuva kalliomaalauskenttä (leveys 16,5 m, korkeus 5,5 m), jossa on havaittu yli 80 erillistä kuviota. Kuva-aiheina on ihmis-, hirvi-, vene- sekä kämmen- ja tassunjälkikuvioita. Maalauksen edestä maalta on löydetty kivikautisia ja pronssikautisia liuske- ja kvartsinuolenkärkiä. Edustan vedenalaisissa sukellustutkimuksissa on löydetty meripihkariipuksia, joista kolme on ihmiskasvoisia ja yksi on reiällinen mahdollisesti karhua esittävä riipus.

VARK-perustelut:

Suomen suurin kivikautinen kalliomaalauskenttä, jonka edustalta on kivi- ja varhaismetallikautisia esinelöytöjä sekä maalta että vedestä. Kohde vaikuttava kokonaisuus hyvin säilyneessä ympäristössä. Se lukeutuu koko Pohjois-Euroopan merkittävimpien kalliotaidekohteiden joukkoon.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=696010003>

546. Hahlavuori 100856

Kunta: Hirvensalmi

Kohde: Hahlavuori

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Monimuotoinen kalliomaalaus, jossa pienelle alueelle tiiviisti kuvattuna useita ihmishahmoja ja hirviä. Kalliomaalaus ajoittuu neoliittiselle kivikaudelle.

VARK-perustelut:

Monimuotoinen kivikautinen kalliomaalaus, jossa kuvattuna useita ihmishahmoja ja hirviä tiiviissä ryhmässä ja osin päällekkäisinä kuvina. Kohde on ympäristöltään vaikuttava ja hyvin säilynyt.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=97010004>

547. Hattukallio 100609

Kunta: Savonlinna

Kohde: Hattukallio

Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat

Ajoitus: historiallinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Rautakautinen tai historiallisen ajan kuppikivi, jonka laakeantasaisella yläpinnalla 13 kaiverrettua kuppia.

VARK-perustelut:

Näyttävä ja hyvin säilynyt kuppikivi. Kohde edustaa Savonlinnan Kerimäen ajoitukseltaan hankalasti määriteltävää kuppikivien ryvystä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=246010033>

548. Haukkavuori 100910**Kunta:** Mäntyharju**Kohde:** Haukkavuori**Tyyppi:** taide, muistomerkit**Ajoitus:** kivikautinen**Lyhyt kohdekuvaus:**

Kolme neoliittiselle kaudelle ajoittuvaa kalliomaalausaluetta, jotka sijaitsevat veteen putoavassa kalliossa. Maalauskuviaina on ylösalaisin oleva ihmishahmo, verkkokuvio, kädenjälki, venekuvioita sekä katkelmallisia, eläinhahmoiksi tulkittuja jäänteitä. Laaja, monipuolinen ja sijainniltaan näyttävä kalliomaalauskohte, jonka maalaukset sijaitsevat pääosin noin 1,5 metrin korkeudella vedenpinnasta.

VARK-perustelut:

Veteen putoava kallio, jossa useita maalausaiheita kolmella eri alueella. Yksi maalaus sijaitsee laajan puoliluolan suulla. Kohde on monipuolinen ja sijaitsee kohteen ymmärtämistä tukevassa ympäristössä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=507010002>

549. Heiniemi 101116**Kunta:** Mikkeli**Kohde:** Heiniemi**Tyyppi:** asuinpaikat**Ajoitus:** varhaismetallikautinen**Lyhyt kohdekuvaus:**

Pienialainen varhaismetallikautinen asuinpaikka, joka sijaitsee jyrkkärinteisen ja mahdollisesti laelta tasatun hiekkamäen päällä. Asuinpaikka ei ole rantasidonnainen, mikä on harvinainen piirre varhaismetallikauden asuinpaikoille.

VARK-perustelut:

Harvinainen varhaismetallikautinen mäenlakikohde, korkean moreenikumpareen laella. Kohteen ympäristö on säilynyt suhteellisen hyvin, ja kohteen sijoittuminen vesistöjen väliin on hyvin hahmotettavassa.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=696010002>

550. Hiekkaniemi 101128**Kunta:** Savonlinna**Kohde:** Hiekkaniemi**Tyyppi:** asuinpaikat**Ajoitus:** kivikautinen; varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Harjun reunan muinaisella rantaterassilla sijaitseva tyypillinen pyyntikulttuurien asuinpaikka, jossa on havaittu kaksi isoa suorakiteen muotoista asumuspainannetta (10–11 x 5–7 m) ja yksi pyöreä asumuspainanne (halkaisija 5 m). Löytöjen perusteella kohde on ollut asuttuna kivikaudella noin 4000–2500 eaa. (tyypillistä kampakeramiikkaa, asbestisekoitteista keramiikkaa) ja mahdollisesti vielä rautakauden puolella. Kohde sijaitsee Pihlajaveden luonnonsuojelualueella.

VARK-perustelut:

Sijainniltaan tyypillinen pyyntikulttuurin asuinpaikka, jossa asuttu alue on sijainnut harjurinteen alaosaan muodostuneella entisellä rantaterassilla veden läheisyydessä. Kohde on hyvin säilynyt ja ympäristö tukee kohteen ymmärtämistä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002470>

551. Huuhtniemi 100658

Kunta: Enonkoski

Kohde: Huuhtniemi

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Jo 1500-luvulta tunnettu heinäveteläisten kaukokaski. Paikalla on noin 300 x 200 metrin laajuisella alueella runsaasti erimallisia kaskiraunioita ja kivaitoja.

VARK-perustelut:

Erinomainen esimerkki pitkäaikaisesta ja hyvin säilyneestä savolaisesta kaskialueesta, jonka käyttö on alkanut jo 1500-luvulla.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000007839>

552. Ihanteensalo 100634

Kunta: Puumala

Kohde: Ihanteensalo

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Todennäköisesti rautakauden lopulle ajoittuva linnavuori jyrkkärinteisen kallion laella. Lakea ympäröivissä rinteen loivemmissa osissa on kivivallin jäännöksiä kahdessa kohtaa (pituudet noin 15 m ja 20 m). Hyvin säilynyt ja selväpiirteinen linnavuori.

VARK-perustelut:

Maisemallisesti näyttävällä paikalla vesireittien risteyskohdassa sijaitseva linnavuori, jonka reunoilla rinteen loivemmissa kohdissa on hyvin säilyneet kivivallit.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=623010008>

553. Kallunmäki eli Kirkkomäki 100737

Kunta: Savonlinna

Kohde: Kallunmäki eli Kirkkomäki

Tyyppi: kirkkorakenteet

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kallun- eli Kirkkomäellä on sijainnut kirkko ja hautausmaa 1640-luvulta 1840-luvulle. Aidatun kirkkotarhan sisällä on nähtävissä ristikirkon perustuksen jäännöksiä. Ennen kirkon rakentamista paikalla on nimistöön ja alueen asutushistoriaan perustuen oletettu sijainneen pakanallinen kalmisto.

VARK-perustelut:

Entinen kirkon ja hautausmaan paikka, joka on ollut käytössä 1600-luvulta 1800-luvulle. Nimistön perusteella paikalla on saattanut olla myös vanhempi käyttövaihe hautapaikkana.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000015367>

554. Karkianpelto 101138

Kunta: Savonlinna

Kohde: Karkianpelto

Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat

Ajoitus: historiallinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Rautakautinen tai historiallisen ajan kuppikivi sijaitsee pellon läheisyydessä vanhassa kylämaisemassa. Kivessä on ainakin 39 kuppia, joista osa on yhdistetty toisiinsa hakatuilla urilla.

VARK-perustelut:

Näyttävä ja hyvin säilynyt kuppikivi. Edustaa Savonlinnan ajoitukseltaan hankalasti määriteltävää kuppikivien ryvästä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000015884>

555. Karsikkokiventie 101204

Kunta: Savonlinna

Kohde: Karsikkokiventie

Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Karsikkokivenä käytetty iso maakivi, jossa on vainajien muistoksi tehtyjä hakkauksia: nimiä, nimikirjaimia ja syntymä- ja kuolinvuosia. Hakkaukset on tehty 1800-luvulla.

VARK-perustelut:

Kohde edustaa listalla karsikkokivien ja -kallioiden traditiota, joka tunnetaan Savon alueelta pääosin 1800-luvulta.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000005922>

556. Ketveleenlahti 101115

Kunta: Rantasalmi

Kohde: Ketveleenlahti

Tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kaksi isokokoista lapinrauniota (4,5 x 8,5 m ja 6 x 10 m, korkeus 0,5 m), jotka ovat Sisä-Suomessa pronssi- ja varhaismetallikaudelle ajoittuvia röykkiöhautoja.

VARK-perustelut:

Kaksi näyttävää lapinrauniota, jotka sijaitsevat kohdetyypille ominaisesti rantakalliolla. Kohde sijaitsee rakentamattomassa ympäristössä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=681010003>

557. Kirkkoniemi 100959

Kunta: Savonlinna

Kohde: Kirkkoniemi

Tyyppi: hautapaikat; kirkkorakenteet

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Käytöstä jäänyt hautausmaa ja kirkonpaikka, jossa on sijainnut Säämingin 1400- ja 1500-lukujen vaihteessa perustetun seurakunnan kolme ensimmäistä kirkkoa. Viimeisin kirkko purettiin 1880-luvulla. Kohteella ei ole tehty varsinaisia arkeologisia tutkimuksia, ja sen laajuus saattaa olla nykyisen kiviaidan rajaamaa aluetta suurempi.

VARK-perustelut:

Etelä-Savon kirkkohistorian kannalta merkittävä kohde. Paikalla on sijainnut Säämingin vanhimmat kirkot keskiajalta 1800-luvulle.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000020029>

558. Kitulansuon varhaismetallikauden kohteet 100298

VARK-alueen perustelu:

Varhaismetallikauden asuinpaikka ja lapinraunioalue.

Kunta: Mikkeli

Kohde: Kitulansuo A

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=696010023>

Kunta: Mikkeli

Kohde: Kitulansuo B

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: pronssikautinen; varhaismetallikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=696010024>

Kunta: Mikkeli

Kohde: Kitulansuo C

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=696010025>

Kunta: Mikkeli

Kohde: Kitulansuo D

Tyyppi: asuinpaikat; työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=696010026>

559. Kotilahti 101117

Kunta: Mikkeli

Kohde: Kotilahti

Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat

Ajoitus: rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Tasaisella hiekkakankaalla sijaitseva suuri lohkeillut siirtokivilohkare, jonka eteläkyljellä lipan suojaama alue. Kiven halkeamasta on löydetty merovingiaikainen (600-800 jaa.) keihäänkärki, ja sen viereltä palanutta luuta ja mahdollinen rautakautisen soljen neula. Kohde on tulkittu uhripaikaksi.

VARK-perustelut:

Rautakautinen uhripaikka, joka muistuttaa Pohjois-Suomen seitoja, on Sisä-Suomen alueella harvinainen kohdetyyppi. Siirtokiven halkeamasta on ajoittavana löytönä merovingiaikainen keihäänkärki. Lähistöllä on runsaasti tällä hetkellä varhaismetallikaudelle ajoitettuja kohteita.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=696010027>

560. Kukonharjun kanava 101050

Kunta: Puumala Ruokolahti

Kohde: Kukonharjun kanava

Tyyppi: kulkuväylät

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kukonharjun kanava kuuluu vuosina 1792–1798 kenraali Aleksandr Suvorovin johdolla Saimaalle rakennettuihin kanaviin, jotka mahdollistivat Saimaan laivaston pääsyn vesistön eri osiin. Se on tuolloin rakennetuista neljästä kanavasta pisin (pituus 700 m) ja parhaiten säilynyt. Laajalle alueelle kanavan reunoilla levittäytyneen kanavayhdyskunnan rakennukset jäivät pois käytöstä 1800-luvun puoliväliin mennessä. Paikalla on nähtävissä rakennuksen pohjia, latomuksia, kuoppia ja veden alla säilyneitä puu- ja kivirakenteita.

VARK-perustelut:

Rakentamattomalla alueella sijaitsevat 1700-luvun lopussa rakennettu kanava ja siihen liittyvä jo 1800-luvun puoliväliin mennessä autoitunut kanavayhdyskunta muodostavat kaikin puolin hyvin säilyneen kohteen, jolla on runsaasti tutkimuspotentiaalia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002084>

561. Kurtinvuori 100781

Kunta: Enonkoski

Kohde: Kurtinvuori

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Vaikuttava kalliomaalaus, joka poikkeuksellisesti maalattu siirtokivilohkareiden muodostamaan pieneen luolaan tai onkaloon. Kuva-aiheina erotettavissa kaksi hirveä. Kattolippa on suurelta alueelta maalattu punaiseksi. Punaista väriä on myös onkalon edessä olevassa kivessä. Kalliomaalaukset ajoittuvat pääosin neoliittiselle kivikaudelle.

VARK-perustelut:

Siirtokivilohkareiden muodostamaan luolaan ja sen edustan kiviin maalattu kivikautinen omaleimainen kalliomaalaus. Kohde on kaikilta osin hyvin säilynyt.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=46010003>

562. Kylmäniemen muinaisjäännökset 100300

VARK-alueen perustelu:

Laaja kivikaudelta rautakaudelle asuttettuna ollut alue.

Kunta: Savonlinna

Kohde: Kylmäniemi A

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen; varhaismetallikautinen; rautakautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002408>

Kunta: Savonlinna

Kohde: Kylmäniemi B

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen; varhaismetallikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002451>

563. Kärmelahti 100850

Kunta: Puumala

Kohde: Kärmelahti

Tyyppi: asuinpaikat; työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: historiallinen; kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Näyttävä ja suhteellisen pienialainen neoliittisen kivikauden asuinpaikka, jossa kaksi pohjaltaan suorakaiteen muotoista vallien ympäröimää asumuspainannetta ja yksi matalampi pohjaltaan pyöreä asumuspainanne (halkaisija 11 m). Toinen suorakaiteen muotoisista asumuspainanteista on tutkittu kaivauksin. Palaneen talon pohjan hirsikehikko (8 x 7,5 metriä) ja siihen liittyvät tuohikerrokset olivat säilyneet hiiltyneinä. Se on Suomen vanhin asumus (ajoitettu välille 3500–3000 eaa.), jonka puurakenteita on säilynyt. Asumuksen löytöaineistossa on mukana myös Venäjän Karjalan tasavallan alueelta tunnettuja keramiikkatyppejä.

VARK-perustelut:

Hyvin säilynyt ja aikansa asuinympäristöä hienosti havainnollistava neoliittisen kivikauden asumuspainannekohde. Kaivauksin tutkittu asumuspainanne oli palanut, ja sen hiiltyneet puurakenteet olivat säilyneet.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=623010013>

564. Lehmisaari 100918

Kunta: Mikkeli

Kohde: Lehmisaari

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kaksi toisissaan kiinni olevaan varhaismetallikautista lapinrauniotyyppistä rökkiötä (10 x 15 m, korkeus 0,5–0,8 m), jotka sijaitsevat korkean ja jyrkkärinteisen kalliosaaren laella. Hyvin säilyneitä rökkiötä ei ole tutkittu kaivauksin, ja niillä on runsaasti tutkimuspotentiaalia.

VARK-perustelut:

Kaksi kookasta ja hyvin säilynyttä lapinrauniota, joiden sijainti havainnollistaa hyvin tapaa, jolla hautaröykkiöt sijoitettiin maisemaan. Kohteella on runsaasti tutkimuspotentiaalia, ja se on valittu osaltaan edustamaan Mikkelin Ristiinan seudun varhaismetalliakutisten kohteiden keskittymää.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=696010004>

565. Linnasaari 100807

Kunta: Mäntyharju

Kohde: Linnasaari

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Poikkeuksellisen kookas lapinraunio (12 x 10 x 1 m) sijaitsee saarella vedestä nousevan kalliojyrkänteen laella. Kokonsa ja ulkomuotonsa puolesta hautaröykkiö vastaa Itäisen Suomenlahden rannikon isompia hautaröykkiöitä. Rökkiötä ei ole tutkittu kaivauksin, ja sillä on runsaasti tutkimuspotentiaalia.

VARK-perustelut:

Poikkeuksellisen kookas Järvi-Suomen lapinraunio, joka sijaitsee maisemallisesti hienossa rakentamattomana säilyneessä ympäristössä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=507010001>

566. Maksasaarenselkä 100706

Kunta: Puumala

Kohde: Maksasaarenselkä

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neoliittisen kivikauden kalliomaalaus, jossa maalauskuvioita on noin 9 m pitkällä alueella kahdessa ryhmässä. Tunnistettavissa on ainakin kaksi hirvihahmoa. Maalausten alla on luontainen kalliomuhkura, joka on maalattu voimakkaan punaiseksi.

VARK-perustelut:

Kohde on esimerkki kalliomaalauskentästä, johon liittyy ympäristöstä poikkeava punaiseksi maalattu luontainen kallion ulkonema.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=623010006>

567. Marketanhiekka 100632

Kunta: Pieksämäki

Kohde: Marketanhiekka

Tyyppi: asuinpaikat; hautapaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neoliittisen kivikauden asuinpaikka sijaitsee kapealla suon ja järven välisellä hiekkapohjaisella kannaksella. Sen varhaisimmat löydöt ajoittuvat Suomen vanhimpien saviastioiden, niin sanotun vanhemman varhaiskampakeramiikan aikaan (5300–4900 eaa. välille). Nämä löydöt ovat hautautuneet Muinais-Saimaan tulvakerrosten alle. Tämän asutusvaiheen löydöt ovat Sisä-Suomessa erityisen harvinaisia. Nuoremmat asutusvaiheet ajoittuvat 4000–2500 eaa. (tyypillistä kampakeramiikkaa ja asbestisekoitteista Pöljän keramiikkaa), johon todennäköisesti liittyy myös paikalla havaittu asumuspainanne. Kohteen kaivauksissa on paljastunut liesikiveyksiä ja mahdollisia punamultahautoja.

VARK-perustelut:

Pitkään asuttuna ollut neoliittisen kivikauden asuinpaikka, jolla myös harvinaisia tulvan siirtämien hiekkakerrosten alle jääneitä kulttuurikerroksia. Ympäristö tukee kohteen ymmärtämistä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=594010011>

568. Martinniemen muinaisjäännökset 100302

VARK-alueen perustelu:

Martinniemen muinaisjäännöksistä valittu VARK-alue sisältää kivi- ja varhaismetallikautinen asuinpaikan ja varhaismetallikautisen lapinraunion.

Kunta: Savonlinna

Kohde: Martinniemi 1-5

Tyyppi: asuinpaikat; asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen; varhaismetallikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=246010105>

Kunta: Savonlinna

Kohde: Martinniemi 8

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=246010110>

569. Moision muinaisjäännökset 100299

VARK-alueen perustelu:

Rautakauden lopulle ja keskiajalle ajoittuva asuinpaikka ja sen keskellä sijaitseva rautakauden lopun kalmistoalue muodostavat yhtenäisen kohdekokonaisuuden.

Kunta: Mikkeli

Kohde: Latokallio

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: rautakautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=491010012>

Kunta: Mikkeli

Kohde: Moisionpelto

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: keskiaikainen; rautakautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=491010031>

570. Naarajärvi 100558

Kunta: Pieksämäki

Kohde: Naarajärvi

Tyyppi: asuinpaikat; asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen; varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neoliittisen kivikauden asuinpaikka sijaitsee mäntykankaalla Naarajärven rannalla. Paikalla on asuttu ainakin 4000 eaa. alkaen ja käyttö on jatkunut löytöjen perusteella vielä varhaismetallikauden puolella. Alueelta on löydetty kivikautisia asumusten pohjia, ja kivettyjä liesiä.

VARK-perustelut:

Neoliittisen kivikauden asuinpaikka, jolla havaittu useita kivikautisia asumuspainanteita ja jonka käyttö on jatkunut varhaismetallikaudelle saakka. Kohde sijaitsee yhä järven rannassa. Ympäristö tukee hyvin kohteen ymmärtämistä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=594010001>

571. Olavinlinna 101067

Kunta: Savonlinna

Kohde: Olavinlinna

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen; keskiaikainen

Lyhyt kohdekuvaus:

Olavinlinna perustettiin keskiajan lopulla vuonna 1475, ja sen ulkoasu on muotoutunut vuosisatojen kuluessa tuliaseiden ja linnoitusarkkitehtuurin kehittymisen ehdoilla. Keskiaikainen päälinna käsittää kehämuurin yhdistämien kolmen pyöreän tykkitornin rajaaman alueen, josta matalampi esilinna jatkuu itään päin. Linnoitusta itäisimpänä rajaava uusi esilinna ja eteläpuolta kiertävät kulmikkaat bastionit on

rakennettu venäläisellä kaudella 1700-luvulla. Laajoista entistämistoimista huolimatta arviolta 13–34% linnan alasta on yhä arkeologisesti tutkimatonta.

VARK-perustelut:

Olavinlinna ilmentää ainutlaatuisella tavalla keskiaikaisen ja 1700-luvun linnoitusrakentamisen soveltamista Suomen ilmastoon ja sisämaan maantieteellisiin olosuhteisiin. Kohteessa on eriaikaisia linnoitusrakenteita.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000019735>

572. Orivirran saarto 100728

Kunta: Savonlinna

Kohde: Orivirran saarto

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen; keskiaikainen

Lyhyt kohdekuvaus:

Orivirran saarto on ruotsalaisten 1400- ja 1500-lukujen taiteessa rakentama linnake, jossa on päälinna ja muurien ympäröimä esilinnan. Se tuhouttiin ensimmäisen kerran hyökkäyksessä vuonna 1591. Linnoitus rakennettiin uudelleen 1650-luvulla, ja se jäi lopullisesti pois käytöstä Ruotsin ja Venäjän välisen rajan siirryttyä Kymijoelle vuonna 1743, ja raunioitui. Vaikka kohde on osin tuhoutunut (muun muassa vanha lossitie kulkee linnoituksen poikki), Orivirran saarto on parhaiten säilyneitä 1500-luvun linnoituksia koko Suomessa.

VARK-perustelut:

Sisä-Suomen harvoja keskiaikaisperäisiä linnakkeita. Vaikka osia kohteesta on tuhoutunut myöhemmässä maankäytössä, se on silti oman kohdetyypinsä parhaiten säilynyt edustaja koko maassa.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000004264>

573. Otralan linnavuori 100876

Kunta: Mikkeli

Kohde: Otralan linnavuori

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: keskiaikainen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Rautakautinen tai keskiaikainen linnavuori, joka on sijainnut saarella. Nykyisin sinne on maayhteys. Jyrkkärinteisen kalliomäen helpompikulkuisilla etelä- ja pohjoisreunoilla on korkeat kivivallit, joita on kunnostettu vuonna 1954. Linnan alue on kahdella tasolla, ikään kuin esilinna ja korkeampi päälinna.

VARK-perustelut:

Näyttävä rautakautinen tai keskiaikainen linnavuori.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=492010008>

574. Paaslahti 100812

Kunta: Savonlinna

Kohde: Paaslahti

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neoliittisen kivikauden asuinpaikka sijaitsee mäntykankaalla, jossa on nähtävissä eri aikaisia Muinais-Saimaan rantatörmä. Asuinpaikka alueen etelä- ja pohjoispäässä on molemmissa kolmen pyöreän asumuspainanteen (halkaisijat noin 8 m) ryhmä. Välialueella on havaittavissa muutama pienempi ja luonteelta epäselvempi painauma. Löytöjen perusteella kohde ajoittuu noin 4000–2000 eaa.

VARK-perustelut:

Keraamisen kivikauden pohjaltaan pyöreitä asumuspainanteita sisältävä kohde on edustava ja hyvin säilynyt. Sen ympäristö tukee hienosti kohteen ymmärtämistä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=618010050>

575. Paavola 1 100542

Kunta: Savonlinna

Kohde: Paavola 1

Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat

Ajoitus: historiallinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Rautakaudelle tai historialliselle ajalle ajoittuva kuppikivi sijaitsee kahden kallion välisessä kiviaidassa. Kiveen on hakattu 40 kuppia (halkaisijat 4–8 cm, syvyys 1,5–5 cm). Matalampia kuppeja on yhdistetty toisiinsa urilla.

VARK-perustelut:

Savonlinnan alueen kuppikiviesiintymän kuppimäärältään suurin kuppikivi, jonka ympäristö on säilynyt maatalouskäytössä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=246010035>

576. Pajamäki 101129

Kunta: Mäntyharju

Kohde: Pajamäki

Tyyppi: asuinpaikat; kivirakenteet; kultti- ja tarinapaikat; työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: keskiaikainen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Pajamäki on vanhaa kaskipeltoaluetta, jolla on merkkejä rautakautisesta asutuksesta, raudanvalmistuksesta ja jolla sijaitsee useampi kuppikivi ja yksi kuppikallio. Alueella kasvaa rautakauden lopun ja keskiajan asutukseen yleisesti liittyviä muinaistulokkaita, kuten nurmilaukkaa ja tummatulikukkaa.

VARK-perustelut:

Arkeologisesti lähes tutkimaton, mutta silti monipuolinen rautakauden lopun ja/tai keskiajan asutuskohde. Alueellisesti kohde sijaitsee Hämeen ja Mikkelin rautakauden lopun kalmistoalueiden välissä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002608>

577. Pisamalahden linnavuori 100927

Kunta: Sulkava

Kohde: Pisamalahden linnavuori

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Tarkemmin ajoittamaton mutta todennäköisesti rautakauden lopulle ajoittuva linnavuori, joka on jylhä ja luonnostaan hyvin suojattu. Vain sen itäreunalla on nähtävissä noin kahdeksankymmentä metriä pitkä, noin kolme metriä leveä ja paikoin jopa kaksi metriä korkea kivivalli jäänteinä paikalla sijainneesta varustuksesta. Kiviset varustukset ovat lajissaan Suomen näyttävimmät. Kohde sijaitsee hyvin säilyneessä järvimaisemassa vesireitin varrella.

VARK-perustelut:

Jylhän luontaisen ulkomuotonsa ja hyvin säilyneiden kylmämuurattujen varustusten ansiosta kohde on yksi Suomen näyttävimmistä rautakauden lopun linnavuorista.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=768010009>

578. Pistohiekka A 100879

Kunta: Puumala

Kohde: Pistohiekka A

Tyyppi: asuinpaikat; asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Laaja kivikautinen asuinpaikka-alue, jolla ollut asutusta tyypillisestä kampakeramiikan ajasta (noin 4000 eaa. alkaen) kivikauden lopulle. Löytöjä on useilta rantakorkeuksilta, ja vanhimmat osat sijaitsevat ylimpinä. Asuinpaikalla on ainakin kuusi asumuspainannetta, mutta ne eivät ole tälle asuinpaikalle leimallinen piirre.

VARK-perustelut:

Saimaan alueelle poikkeuksellisen laaja keski- ja myöhäisneoliittisen kivikauden asuinpaikka-alue. Kohde on hyvin säilynyt, ja ympäristö tulee kohteen ymmärtämistä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=623010001>

579. Rapakko Saunalahdenniemi 100888

Kunta: Savonlinna

Kohde: Rapakko Saunalahdenniemi

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Järven rannan läheisyydessä sijaitsevaan siirtokivilohkareeseen tehty neoliittisen kivikauden kalliomaalaus, jossa on kuvattuna kaksi joutseniksi tulkittua lintukuviota. Vesilintukuviota tunnetaan kivikauden saviastioiden koristelussa ja Venäjän Karjalan kalliopiiroksista, mutta toistaiseksi Rapakko Saunalahdenniemi on Suomen ainoa lintuja kuvaava kalliomaalaus.

VARK-perustelut:

Suomen kalliotaiteen ainoat selkeät vesilintuja esittävät kuvat. Kohteen ympäristö on hyvin säilynyt ja havainnollistaa hyvin maalausten syntyajan ympäristöä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=740010140>

580. Rapioniemi C 100646

Kunta: Juva

Kohde: Rapioniemi C

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Historiallinen ajan talonpoikainen raudanvalmistuspaikka, jossa on hevosenkengän muotoisen kivi- ja kuonakasan ympäröimä sulatusuunin paikka.

VARK-perustelut:

Hyvin säilynyt historiallisen ajan raudanvalmistuspaikka, joka sijaitsee tyypilliseen tapaan suon ja järven, eli hyödynnettyjen suo- ja järvimalmilähteiden välittömässä läheisyydessä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000000363>

581. Remojärvi Kappelinpelto 100794

Kunta: Juva

Kohde: Remojärvi Kappelinpelto

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: historiallinen; keskiaikainen

Lyhyt kohdekuvaus:

Keskiajalle ja uuden ajan alkuun ajoittuva ruumiskalmisto, joka sijaitsee järveen viettävällä metsämaalla ja entisellä peltoalueella. Kalmistoa on käytetty ainakin 1400- ja 1500-luvuilla, mutta todennäköisesti vielä pitempään. Kalmiston pohjoispuolella sijaitsee pieni kalliainen Kappelinmäki. Alueen tutkimuksissa on tavattu esineettömiä ruumishautauksia. Kalmistoon on mahdollisesti haudattu myös vuonna 1597 nuijasotaan osallistuneita talonpoikia.

VARK-perustelut:

Harvinainen keskiajan ja uuden ajan alun ruumiskalmisto, johon ei liity suoria kirjallisia aikalaislähteitä. Paikalla on sijainnut hautausmaa ja oletettavasti sen yhteydessä on ollut myös kappeli.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=178010004>

582. Sairilan linnavuori 101157

Kunta: Mikkeli

Kohde: Sairilan linnavuori

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: keskiaikainen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Rautakautinen tai keskiaikainen linnavuori sijaitsee osaksi jyrkkärinteisellä ja korkealla vuorella, jonka loivalla soraisella etelärinteellä on matala maavalli porttiaukkoihin ja vallihautoihin. Rakenteiden puolesta linnavuori saattaa olla keskiaikainen.

VARK-perustelut:

Etelä-Savon ainoa linnavuori, jossa hyvin säilyneet puolustusvarustukset on tehty maa-aineksesta.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002320>

583. Sarkaslammen kalliomaalaukset 100296

VARK-alueen perustelu:

Kahden vierekkäisissä kallioissa sijaitsevien kalliomaalauskohteiden muodostama kokonaisuus.

Kunta: Juva

Kohde: Sarkasvuori

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: kivikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=178010003>

Kunta: Juva

Kohde: Sarkaslampi

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: kivikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=178010142>

584. Syvänsi Kaidansaari 100862

Kunta: Pieksämäki

Kohde: Syvänsi Kaidansaari

Tyyppi: asuinpaikat; asuinpaikat; hautapaikat

Ajoitus: historiallinen; kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kaidansaari eli Kalmasaari on hautasaari, jota on käytetty tilapäisenä hautausmaana ennen Jäppilän kirkon valmistumista vuonna 1870. Hautapainauksia on liki kaksikymmentä. Ne sijaitsevat kahdessa ryppäessä harjusaaren eri osissa. Paikalla on myös todennäköisesti kivi- tai varhaismetallikautinen pyyntikulttuurien asuinpaikka, johon liittyviä löytöjä on saaren keskiosasta. Tähän asutukseen liittyy myös yksi suorakiteen muotoinen asumuspainanne (3 x 6 m).

VARK-perustelut:

Rakentamattomalla saarella hyvin säilynyt historiallisen ajan tilapäinen hautausmaa, josta on kartoitettu toistakymmentä hautapainauksia. Samalla paikalla on ollut myös kivi- tai varhaismetallikautista asutusta, johon paikalta tavattu asumuspainanne liittyy. Hyvin säilynyt ympäristö tukee hyvin kohteen ymmärtämistä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=184010004>

585. Tuukkala 100984

Kunta: Mikkeli

Kohde: Tuukkala

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: keskiaikainen

Lyhyt kohdekuvaus:

Tuukkala on Savon suurin ja rikaslöytöisin rautakauden lopun ja keskiajan kalmisto. Radiohiiliajoitusten perusteella esineellinen ruumiskalmisto on ollut käytössä 1200-luvulta 1400-luvulle. Tutkimuksissa on löydetty myös muutamia polttohautoja. Kalmiston alue on nykyisin tasaista avointa kenttää. Kohdetta on tutkittu useaan otteeseen: heti sen löydyttyä vuonna 1886, ja viimeisen kerran vuonna 2008. Kalmiston löytöjen perusteella on tehty kaksi naisten muinaispukurekonstruktiota solkineen.

VARK-perustelut:

Savon suurin ja rikaslöytöisin rautakauden lopun ja keskiajan ruumiskalmisto, jossa myös muutamia polttohautauksia. Kalmiston löydöt osoittavat voimakasta karjalaista vaikutusta alueella.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=491010007>

586. Uittamonsalmi 100711

Kunta: Mikkeli

Kohde: Uittamonsalmi

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neljä kalliomaalausryhmää sijaitsevat suoraan veteen putoavassa kalliossa 200 metrin matkalla. Maalauksissa on yhteensä 22 ihmis-, hirvi- ja venekuviota. Kalliomaalaus ajoittuu neoliittiselle kivikaudelle.

VARK-perustelut:

Laaja kallioalue, jolla säilyneenä useita eri aikaan ja eri tyyleillä tehtyjä ihmis-, hirvi- ja venekuvioita. Kohde on hyvin säilynyt, ja ympäristö kuvastaa hyvin kohteen alkuperäistä sijoittumista veden äärelle.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=696010006>

587. Valkkila 101200

Kunta: Savonlinna

Kohde: Valkkila

Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat

Ajoitus: historiallinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kuppikivi, jossa on 13 pyöreää (halkaisija 4–9 cm) ja 3 soikeaa (pituus 10–14 cm) kuppia ja hakattu risti. Kohde ajoittuu rautakaudelle ja historialliseen aikaan, tai vain historialliselle ajalle.

VARK-perustelut:

Näyttävä kuppikivi, jossa kuoppien lisäksi myös muita hakkauksia. Kohde sijaitsee nykyisin synkässä kuusimetsässä. Kohde edustaa Savonlinnan Kerimäen ajoitukseltaan hankalasti määriteltävää kuppikivien ryvästä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002424>

588. Vanha Brahelinna 101134

Kunta: Mikkeli

Kohde: Vanha Brahelinna

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

1640–1660-luvuilla rakennettu linna ei koskaan valmistunut kokonaan. Tiilestä ja puusta rakennettu Linnan päärakennus (20 x 9 m) jäi keskeneräiseksi. Päärakennusta ympäröi 3 metriä korkea kivistä ladottu muuri. Linna toimi 1600-luvun lopulla Savon Jalkaväkirykmentin komentajan virkatalona, mutta rappioitui Suuren Pohjan sodan (1700–1721) aikana. Linnasta on otettu rakennusaineita vuonna 1739 rakennettuun uuteen

virkataloon.

VARK-perustelut:

Hyvin säilynyt kokonaisuus 1500- ja 1600-luvuilla rakennettujen raunioituneiden linnojen ja linnoitusten joukossa.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000012437>

589. Vanha kirkko 101175

Kunta: Juva

Kohde: Vanha kirkko

Tyyppi: hautapaikat; kirkkorakenteet

Ajoitus: historiallinen; keskiaikainen

Lyhyt kohdekuvaus:

Vuonna 1442 perustetun seurakunnan kirkkomaa, jonka viimeinen kirkko rakennettiin 1700-luvun alussa ja hylättiin 1860-luvulla uuden kirkon valmistuttua toiselle paikalle. Kirkkomaa ja sen kirkkojen paikat edustavat hyvin merkittävää arkeologista jatkumoa luultavasti jo 1400-luvun alusta (autiokappeli) lähes 500 vuotta eteenpäin. Hyvin säilynyt kohde tarjoaa potentiaalisesti poikkeuksellisen laajan arkeologisen aineiston.

VARK-perustelut:

Harvinainen ja hyvin säilynyt Itä-Suomen varhaisen kirkkokulttuurin kohde, jonka edustama aikajänne on poikkeuksellisen pitkä 1400-luvulta 1800-luvulle.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000020152>

590. Vanhan Puumalantien kohteet 100301**VARK-alueen perustelu:**

Vanha tielinja ja se valvontaan ja puolustamiseen rakennettu 1700-luvun linnoite.

Kunta: Puumala

Kohde: Pirttimäen patterit

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000001914>

Kunta: Puumala

Kohde: Vanha Puumalantie Hiislahti

Tyyppi: kulkuväylät

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000027610>